

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
24 Iunie st. v.
6 Iuliu st. n.

Este în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 26.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Luna de miere.

— Novelă. —

I.

Mircea Ilfovan și juna sa soție se aședară la dejun.

După ce a servit caféua și a aruncat o privire din urmă asupra mesei, spre a se asigura că nimica nu lipsește, servitorul se retrase.

Eră la sfârșitul lui aprilie; ferestrele salei de prân-dire, remase deschise, lăsau să intre mirosul primelor flori, o tremurare indiscretă își petrecea resfățându-se cu pěrul fin pe capul și fruntea dnei Ilfovan.

Dejunul eră tăcut, aprópe trist. Mircea vedea că nevěsta-sa e visătoare și distrasă, și indeșert încercă să afle obiectul preocupățiunilor sale. De când s'a sculat, dna Ilfovan ș-a schimbat cu totul umorul; bărbatul eră neliniscit. Eră p'aci să devină gelos. Dar de ce? De o idee, de un capriț dóră! . . . Fire-ar cu puțință? El gândia, cu tot dreptul, că n'are nici un motiv, care să-l indemne a alunecă pe acel teren abnormal.

Prin câteva vorbe de plăcere, ca totdeuna pline de delicatețe, el izbuti a scóte un suris pe buzele nev-estei sale; dar ea remase nesimțitoare la provocațiun-ile lui. Eră un ce rar, când dēnsa i aruncă câte o privire fără colóre.

— Scumpa mea amică, vrei să-mi dai voia ca să-ți indulcesc caféua? — întrebă Mircea cu glasul cel mai armonios.

— Decă vrei, — răspuse juna femeie.

— Ce ton sěrbătoreșc! . . . Ești pré tristă in di-minéța acēsta, pari a fi bolnavă.

— Nu sânt.

— Óre?

— Nici decăt.

— Bucuros aș crede. Deci, scumpa mea Zoe, ar-ată-mi o față mai radiósă, — răspuse Mircea su-riđend.

Juna femeie își păzi ochii coboriți și nu răspuse nimica.

— Véd că ești supěrată, — continuă bărbatul, — căci nu este femeie care să facă ceva fără causă, te rog dar spune-mi cum mi-am atras nenorocirea să-ți displac? Să vedem, spune-mi, de ce sânt vinovat? Care e crima mea?

Și aceste cuvinte remaseră fără respuns.

Mircea nu se putu oprí d'a nu face o mișcare ușóră de mánie; dar apoi își reluă numai decăt cel mai plă-cut suris:

— Vrei să facem o preumblare la șosea? Voi da ordin să se prindă.

— Mulțamesc, nu.

— Dómna Notara cāntă in séra acēsta, vrei o loge?

— Teatrul e plicticos.

— Să mergem dar la Rașca?

— Nu-mi place șgomotul de acolo.

— In sfērșit, — exclamă Mircea, — cel puțin in-vrednicesce-me d'o privire galeșă! Acesta e un favor, de care țin cont, scumpa mea Zoe. Aceea devine atât de rară, precăt este de prețioasă.

Un suris abiá visibil tresări pe buzele junei femeii.

Ea se sculă și se duse in o odaie laterală, unde o urmări și bărbatul ei.

Acolo dēnsa luă in mână o carte, o deschise la semn și părea a ceti cu luare aminte, derangiând for-mele rochiei sale, ceea ce totdeună indică preocupa-țiune serioasă femeilor.

Mircea se preumblă de câteva ori in sus și 'n jos in odaie, se duse la ferestă, privi un nor alb fugind pe cerul vėnet, își făcú o țigaretă dar uită s'o aprinđă și in urma urmelor se aședă lângă nevěsta-sa, ținend in mână un diar.

— Așá dară că n'ai vėđut încă pe nimene astăzi? — o întrebă el odată.

— Înțeleg, vrei să me trimiți.

— Nici decăt; dar . . .

— Dar ai fi incāntat, de cumva aș eși, — dișe dna Zoe sculându-se. Mai bine nu m'aș arėtá, decă presința mea ți-i atât de neplăcută.

Acuma bărbatul ajunsse la marginea răbdării sale și nu mai ridea.

— Cea mai mare parte a femeilor ce cunosc, — își dișe el eșind, — au in serviciul lor migrena și ner-vii spre a supěrá pe bărbatii lor; a mea va fi avėnd caprițe, car de sigur nu vor fi mai bune. Dar voi in-cercá a o desvefá. I voi da să cetescă comedile lui Alfred de Musset, care a descris atât de bine pe femeii.

Și după aceste dete ordin să i se inșele un cal și eși la șosea.

II.

Mircea Ilfovan nu eră un cavalier de care pretot-indene poți găsi pe căile pădurei; damele pe cari le cunosccea, il salutau, cum se salută un om a cărui pri-vire ne place s'o atragem.

— De sigur, e fórte fericit, — dișe cocóna Sma-randița prietenei sale Marghiola, vėđend din trásura lor pe cālărețul acesta frumos. Nici că ne vede.

Și 'n adevăr Mircea, lăsând curs liber calului seu, nici că le observă. El eră ocupat cu alte gânduri. Nu vedea pe nimeni, nu auziă nimica decât numai vocea conștiinței sale care i șoptiă vorbe ce-l inghimpau grozav.

Maniera ciudată cu care nevêsta sa il trată in dimineața acêsta il ocupă mai mult decât cum voiă dên-sul. El supuse spiritul seu torturei d'a descoperi cauza acestei schimbări atât de grabnice și neașteptate.

— De sigur, — își dișe el, — eu m'apuc d'un lucră supranatural, silindu-me să renunciu. Mai curênd aș descifrá tôte hieroglifele petrilor dela Lucsor. Oh! femeile . . . ele tôte sêmênă; cređend că poseđi una cu totul intim, te amăgesci. In ele se ascunde o enigmă, al cărei cuvênt nici odată nu se pôte descoperi. Mi-ar plăcê să vêd numai una, a cărei inimă să fiă ocupată, o oră intrêgă, numai de o singură idee!

Mircea își lăsă calul mai incet, și par că acela ar fi ghicit intențiunile stăpânului seu, luă direcțiunea spre partea mai părăsită a pădurei.

— Etă, — reluă Mircea, — abiă sânt câteva zile și dênsa părea cea mai fericită; eră d'un umor incântător; ridea, imi vorbiă, privirea sa căută pe a mea; me voiă totdeuna lângă sine . . . Nu m'ar fi lăsat să fac o preumblare fără dênsa! Astăđi nu mai e așa; am pornit singur, ea așa a voit; aș putê să diș, că ea mi-a diș s'o las singură . . . Ce va să dișă asta? Nu pot pricepe . . . Dar ea trebuie să aibă un motiv. Care e acela?

„A cercetat dóră ea trecutul meu? Femeile sânt gelöse și de morți. Dar eu nu m'am insurat cu reputațiunea unui Caton; e absurd a presupune . . .

„Ce idee! . . . Dar nu, e imposibil; ea nici odată nu ș-a părăsit mama inainte de a me cunósce, n'a putut să iubescă pe altul. Nu s'ar fi invoit a me luă de bărbat . . . din contra . . .

„Până 'n diua de astăđi am cređut că nevêsta mea s'a măritat după mine din amor; să nu fi fost așa? Am vêđut fete tinere măritându-se spre a-și alungă uritul, altele pentru ca să pórte toaleta bogate, diamante, pentru ca să aibă mai multă libertate, pentru curiositate etc.

Și așa medită el mai departe. De odată simți, că fața-i pălesce; puse mâna iute pe fructe, aceea ardea. Se deșteptă. Își întórse calul și peste dece minute se află erăș acasă.

Alergă sus pe trepte. In ușe găsi pe fêta de odaie.

— Diș-a dómna, la câte ore se va rentórce? — o întrebă el iute.

— Dar cocóna nici n'a eșit, — respunse aceea.

— N'a eșit, — repetă Mircea, care ș-a pus in gând contrarul. Da, da, dómna nu pôte eși, căci ea așteptă o visită. Vinit-a persóna aceea?

— Cocóna n'a primit pe nimene astăđi.

— Ești sigură de asta? — insistă Mircea, privind fics pe camerista.

— N'am părăsit antișambra, cocóne.

Mircea se simți mai liniscit, respiră mai ușor. De cumva s'ar fi înșelat! Eră p'aci să-și imbrătoșeze camerista.

— Eu am un acces de gelosie, — își dișe el. Spre norocire, etă a trecut. Să nu mai gândim la ea.

Fisionomia lui se schimbă iute; din posomorit devini suriđetor și își luă cel mai grațios aer spre a intră la nevêsta sa.

Dna Zoe eră de jumătate culcată intr'un long chaise unde o lăsase; aceeaș tristêtă vagă, nedefinibilă, eră respândită pe trăsăturile sale; mai ținea încă și acuma cartea in mână; ce-i drept însă, de atunci și pân' acuma eră deschisă la aceeaș pagină.

Intrarea lui Mircea o deșteptă din visarea sa.

— Te-ai și rentors? — dișe ea, fără a păré nici multămită, nici réu dispusă.

Aceste vorbe căđură pe inima bărbatului ca un sloiu de ghiață.

— Imi faci o curiósă primire, — respunse el sec. In sfêrșit nimica nu me mai pôte surprinde din partea ta; de oră-ce singurêtatea ț-a devenit atât de plăcută, remăi singură!

Și după aceste vorbe, ne mai putêndu-și stăpâni mâniă, se depărtă iute, inchiđend ușa cu violință.

— Și cu tôte aceste sânt nimernici, cari diș că luna de miere ține ani intregi, câte odată in veci, — își dișe el intrând in odaia sa; e bine, abiă sânt patru sêptemâni, de când m'am insurat, va să dișă sânt încă in luna de miere . . . Și etă unde am ajuns deja!

„Luna de miere! . . . Ah! ah! — continuă el cu un ris sarcastic, — frumósă metaforă a dlor poeți! Ei spun, că acêsta e epoca incântărilor, a bucuriilor din primul timp al căsătoriei. Visare, ficțiune!

Sera Mircea ordonă să-i aducă prânđul in camera sa și prânđi singur.

III.

In diua următoare dna Zoe trimise vorbă bărbatului seu că o așteptă la dejun. El grăbi a-i implini cererea.

Juna femee i se presintă cu tótă afecțiunea; se incercă chiar să-i arate o față suriđetóre. Voit-o ore să-l facă a uită purtarea-i curiósă din diua precedentă? Mircea așa gândiă. Dar el nu se putea înșelă, că totul se face forțat; acelaș gând intim o agită. Totdeuna preocupată, ea continuă a fi adâncită in cugete.

Mircea ar fi dat mult să fi putut află gândul ascuns al soției sale; dar cum poți să descoperi un secret ascuns intr'o inimă, peste care nu te cređi stăpân?

— Să așteptăm! — își dișe el.

Trecu sêptemâna. Situațiunea remase aceeaș. Mircea își priviă soția ca avarul sacul de aur. Juna femee, câte odată il priviă cu niște ochi curiósi.

Intr'o di Mircea o întrebă:

— Scumpa mea amică, de câtva timp ochii tei devin . . . cum aș dișe? . . . selbatici; dór am devinit urit?

— Ce gândești! — respunse ea, ascundêndu-și capul in mâni.

Și ea incepù a plânge.

Mircea alese vorbele cele mai gingașe, s'o pótă mângăiă. In sfêrșit reuși, cerêndu-și scusele și asigurând-o, că nu s'a indoit nici odată de dragostea ei.

In urma urmelor el își dișe, că nevêsta lui are o bôlă necunoscută. Se duse dar la sócra și-i povesti. Aceea vini, dejună cu juna păreche și vorbi observând nevêsta.

După dejun Mircea pretecestă o afacere și eși. Mama se apropiă de fiica sa, prinse mâniile ei și incepù să-i vorbescă intim:

— De opt zile n'ai fost la mine; suferi? — o întrebă?

— Nu, mamă.

— Séu ț-i urit?

— Ba, mamă. Bărbatul meu nici odată nu mi-a refusat nimica.

— Va să dișă ești multămită?

— Pré multămită, scumpă mamă.

— Așa dară ești fericită?

— Da.

— Și cređi că și bărbatul teu e satisfăcut cu tine?

— De sigur, mamă.

— Dar Mircea gândește, că tu nu-l mai iubesci așa ca mai înainte.

— El ȳice acēsta! Dar el se 'nșelă, mamă, se 'nșelă, — exclamă juna femeie cu lacrimi 'n ochi.

— Cu tóte aceste, să vedem, nu s'a petrecut ceva între voi; care a intunecat ceriul fericirii vóstre?

— Eu imi dau tótă sila să plac bărbatului, să-i rămân tot plăcută. De ai sci cum o nimica il supără... Dēcă nu me vede riđend, dēcă nu aude vocea mea, devine trist . . .

— De câteva ȳile el e neliniscit, nepacinic; n'ai observat acēsta?

— Dēcă aș crede, că neliniscia acēsta e seriósă, mi-ar face multă durere. Dar fii sigură, mamă, că Mircea n'are dreptul a se plânge de dragostea mea.

— Așă dară me bucur, scumpa mea.

Și dându-i câteva svaturi bune, se duse acasă. Acolo găsi pe Mircea.

— Iubite Mirce, — începú ea, — tu ești un copil. Nimica nu justifică aprehensiunea ta. Ai o femeie frumósă care te adoră . . .

— Dar mamă . . .

— Eu am vorbit timp îndelungat cu fiica mea. Am întrebat-o din fir in pēr. E bine, m'am convins, că ea și acuma te iubesc așa ca și când s'a măritat.

— Dar ea nu ȳ-a spus, că are un secret.

— Ea nu are secret față de mine.

Indeșert se siliă sócra a-l convinge, Mircea rămase necapacitabil și se depărtă tot cu acelaș cuget greu.

*

Ajuns acasă, se preumblă doue ore in odaia sa, furnicându-i prin cap miu de cugete și nu intră la ea decăt in momentul d'a se pune la prânđ.

El se așteptă la recriminațiuni; nimic din aceste nu-l intimpină. Juna sa femeie eră veselă și fu cât se póte de grațiósă.

Séra el eși și se duse in cercul seu, unde n'a fost de o lună de ȳile. Când se rentórse, se culcă. Diminēta la 9 ore încă dormia.

Zoe eră sculată de mult. Ea imbracă cea mai cochetă rochie de diminēta a ei. Și mergend tot in vârful degetelor, intră in odaia bărbatului seu.

Se apropiă de pat, privi câteva secunde fața lui frumósă, reținendu-și respirațiunea, ca nu cumva să-l deștepte.

Dar in momentul acesta Mircea totuș se deșteptă, și vedend lângă sine pe Zoe, exclamă cu bucurie:

— E cu puțință . . . scumpa mea . . .

Ușa se deschise incet și mama Zoei intră, se apropiă de juna päreche și ȳise lui Mircea:

— N'am avut dreptate?!

— Ba da! — exclamă el.

Și mama privindu-și mai atent fiica, ȳise suriđend:

— Acuma sciú secretul Zoei . . . Cumpărăți-ve fași și légán!

I. G. Păunescu.

Dorul paserei.

E a feréstra din grădine
Ved o pasere că vine;
Ea s'aședă 'ncetisor
Și preluđă cu amor:

„Eram jună, eram helă,
Aveam inimă fidelă,

Când un puiu nemiluit
Inimióra mi-a răpit.

De trei ani i stau in cale,
Când pe deal și când in vale,
Tot aștept ca să mai vie,
Să-mi dea inima lui mfe“.

Pasērică 'ncântătóre,
Cântul teu e cãnt de jale;
Dorul teu, e un dor greu,
Ce arde și pieptal meu.

Noi avem aceeași sórtă,
Dureri pentru viēta tótă;
Să plecãm din astă țeră,
Unde-i viēta mult amară.

Alte țeri mai cãlduróse
Póte-au lume mai duiósă,
In alte țeri depărtate
N'or fi inimi inghețate.

Du-me, du-me, p'aripióre,
Să sburãm peste hotare,
Și la umbra unui crãng,
Tu să cânti și eu să plãng!

Sevasta Chirica.

Cei dintēiu francmasoni români.*

— Schiță istorică. —

Pe la jumētatea seclului trecut niște sași din Transilvania, ce studiasc in Germânia, întorcându-se la Sibiu se otărira ca să inființeze acolo o loge francmasonă. Le lipsia însă numărul de 9 (3×3), număr sânt la francmasoni, ca să pótă pune fundamentul unei loge. Abia la anul 1767 se putură găsi in Sibiu 9 ênși, cari primise in Germânia francmasonia și astfel întemeiară prima loge francmasonă sub numele de „logea stlui Andrei la cele trei foi de mare in orient la Sibiu“.

Noue ani lucrară acești 9 francmasoni in secret, fără ca să mai primescă pe cineva in logea lor, fie că nu au voit séu póte că n'au putut. Abia la anul 1776 făcură prima acviștiune a unui suflet „profan“. Acesta fu prințul Alesandru Moruzi Mavrocordat din România. De aci înainte logea merse progresând. In scurt timp izbutiră a pune mâna și pe alți opt români, anume: Ioan Molnar cunoscutul filolog român; Dumitru Marcu, care eră interpret român la comanda militară din Sibiu; apoi pe Toma Velera, român din Macedonia, aședat ca comerciant in Sibiu; pe comerciantul român Ion Marcu; pe românul Stefan Conta, registrator la guvernul din Sibiu; apoi pe trei alți români ce erau servitori pe la autorități și persóne mai innalte.

Pe timpul acesta logele francmasoni din Germânia incepuse a se organiza după sistemul cavalerilor tempolari in 7 grade: 1 gradul elevilor, 2 gradul ucenicilor, 3 gradul maestrilor, 4 gradul maestrilor scoțiani, 5 gradul noviților, 6 gradul templarilor, 7 gradul cavalerilor. Tot pe astfel de basă se puse și francmasonii din Sibiu.

Prințul Alesandru Moruzi trecú repede prin cele

* După documentele din Archiva logei St. Andrei. A se vedé Archiv des Vereines für Sieb. Landeskunde T. XII, Heft 3.

dintîiu grade francmason. In 24 marte 1776 fu primit ca elev, in 14 aprilie ca ucenic, in 5 august ca maestru și in 26 octombrie ca maestru scoțian. Cu un an mai târziu logea din Sibîiu otări să avanseze pe unii din membrii sei și la celelalte graduri mai innalte. Așă prințul Alesandru Moruzi și încă doi români fură făcuți templari. Cu acêsta ocașiune dênsul in consens cu legile francmason primi numele „cavaler de corbul cu coronă”. (Eques a corvo coronato.) Comerciantul macedo-român Toma Velera: „cavaler de trei spice” (Eques a tribus spiciis). Și bietul comerciant Dimitrie Marcu fu făcut „cavaler de trei luminări” (Eques a tribus candellis).

De aci inainte in scrisorile lor, membrii logei nu se mai amintiau cu numele de botez, ci numai cu numele francmason de cavalerul de corbul cu coronă seu cavalerul de trei luminări.

La anul 1779 prințul Alesandru ajunse a fi al doile funcționar al logei, cu rangul de vicariu.

Êtă acum ceremoniile prin care trebuiă să trecă cei dintîiu francmasoni români. Candidatul se introduce in camera de preparațiune. Acêsta este imbrăcată cu totul in negru, și mobiliarul ei consistă din un scaun și o mēsă, pe care se află un plan și câteva instrumente matematice; planul este luminat cu o lampă. Lângă mēsă este o columnă și pe dênsa sînt aședate doue oșe și o hârcă de om.

Când fratele introducător aduce pe candidat in edificiul logei, i dîce ca dênsul să aștepte mai intîiu in antișambră. Incunoscinteză pe magistrul catedrei, că noul candidat a sosit. Acesta dă ordine să se aprindă lampa in camera de preparațiune, ordonă fratelui preparator să imbrace costumul de zidar și să ocupe locul la mēsa ce se află acolo.

Apoi fratele introducător cu pëlēria pe cap ese in antișambră și dîce candidatului:

— Domnule, ai bunătate și-mi urmēză!

Și luându-l de braț, il conduce in camera de preparațiune, fără să vorbescă un cuvēt, impinge repede ușa, bate cu mîna (in forma $\cup \cup \cup$) pe umērul fratelui preparator care stă la mēsă adâncit cu ochii pe plan.

Acesta, după o paușă, intrēbă:

— Cine este aci? Cine-mi turbură liniscea?

Fratele introducător:

— Venerabile frate! Aici iți predau pe un profan, care doresce din inimă să fie primit in sânta noastră ordine; esaminēză-l și pregătesce-l pentru acest pas momentos ce voiesce să facă!

Dicēnd cuvintele aceste, fratele introducător ese. Preparatorul se ridică de pe scaun, se întorče cătră candidat și cu o față seriōsă i dîce:

— Domnule, am auđit dela conducătorul dtale, că ai dorința să intrii in sânta noastră ordine; deci mai intîiu trebuie să sciu, ce motiv te-a indemnāt pe dta la pasul acesta? Sînt ômeni, cari numai cîn curiositate voiesc a se face francmasoni, ér alții din vanitate, din ușorință seu fiind că e modă. Inșē toți acestia nu au nici chemare, nici talent, ca să pōtă fi francmasoni; așă te rog, domnule, a-mi descoperi care este cauza de voiesci a te face francmason?

(Va urmă.)

Nic. Densușian.

Impēratul galbēn.

— Poveste din munții apuseni ai Transilvaniei. —

fost odată a fost, că de n'ar fi fost, eu astăđi nu v'aș putē povesti; altmintrelea nici eu nu

sînt decând is sâlcile, necum să fiu decând sînt poveștile; a fost un impērat și impēratul acela avea trei feciori ca trei smei și frumoși, Dómne frumoși, ca niște brađi.

Intr'o đi lăsată de Dđeu impēratul se pomenesce cu o scire, ca in timp de trei đile să fie gata de bătae. Uitam să ve spun, că impēratul acesta eră impēratul alb. După acêsta scire nu prē bună pentru el, i clocotiă capul de gânduri, nu de alta, dar pentru că timpul pentru pregătire eră fōrte scurt, locul destinat pentru bătae eră fōrte departe ș-apoi -- să vorbim ce e drept, el încă imbētrânise și nu mai eră ca odată, sciți dvōstră, cum e soldatul intre anii 20—30.

Intre astfel de impregiurări vēđēndu-se impēratul, ca un impērat puternic ce eră, iute dete poruncă și in o đi și-o nōpte atăta armată se adunase, cât frunđă și erbă. Acuma eră intrebarea, ca din trei feciori care să mērgă cu armata la bătae? Bētrānul vrē merge, dar feciorilor le eră cam pe la nas să lase pe bētrān să mērgă. Astfel feciorul cel mai mare vēđēnd că lui i-ar cādē să mērgă și făcū pregătirile de lipsă pentru plecare și se cam mai duse multă lume și 'mpērăție ca Dđeu să ne ție!

Mergēnd ei ca vēntul și ca gândul, ajunseră pe un om bētrān, Dómne bētrān, și la cap alb cum e ôia; din întēmplare chiar pe lângă el avea să trecă crăișorul, adecă feciorul impēratului alb. Acesta ajungēnd lângă bētrān, de pe a cărui față putea cunōsce că bētrānul ar avē plăcerea d'a vorbi cu el și incepū a schimbă puține cuvinte cu el, sciți dvōstră, cum fac ômenii cei bētrāni. Vēđēnd crăișorul, că bētrānul are multe de hodogorit și că ar avē plăcere a merge călare, il lăsă in mila Domnului, fără a cugetă că cine ar putē fi acel bētrān. Și de sciea crăișorul, că acel bētrān eră stântul Petru, care avea de cuget, să-l scape de ceea ce n'a scăpat, chiar calul seu il da bētrānului, ca să călētorească până unde are plăcere, nu numai o oră, după cum avea bētrānul de cuget.

A treia đi odată cu sēra și ajunseră la locul destinat pentru bătălie; aci neaflând pe nimenea, intinseră corturi, făcură focuri ca să-și pregătescă ceva pentru leșinata de gură, și in urmă osteniți de lungul și grabnicul drum ce-l făcură, se deteră care pe unde putură să asculte cățelul pământului. Care cum se puse jos, eră butuc; il puteai duce cu loc cu tot, așă durmiau de duși. Când toți dormiau horāind, unul de o parte, altul de altă parte, sosesce impēratul galbēn cu impērătēsa și cu fēta și incepēnd dela crăișor pe toți i omōră și i aruncă in apa ce curgea in apropierea lor. Nu sciu spusu-v'am, că locul destinat pentru bătae a fost tocmai lângă un riu. Cum đisei, nici barem unul nu a scăpat neomorit de impēratul galbēn.

Impēratul galbēn eră scrie la impēratul alb, ca să-i trimetă ômeni, că nu are cu cine ținē bătaia. Impēratul alb din nou adună ômeni, in fruntea cărora se pune feciorul cel mijlociu, și mergēnd, nici acesta nu o păți mai bine decăt frate-seu.

Impēratul alb primesce a treia poruncă dela impēratul galbēn, ca să vină la bătălie, că nu are suflet de om cu cine se bate. Pe bietul bētrān nu-l mai ținea pământul de frică, că și cu al treilea fecior o să pățescă ce a pătit cu cei doi. Făcū ce făcū bētrānul, mai adună odată ôste, in fruntea cărei se puse feciorul cel mic, și se ca mai luară la drum, ori pe mōrte ori pe viētă. Nu merseră nu sciu că cât v'aș spune și étă și acestia ajung pe un bētrān. Crăișorul vēđū din poveștile bētrānului, că acela ar avē pofta ca să-l insoțescă și ca să-i mai povestescă câte una din timpurile vechi; tot odată băgă de samă că bētrānul e ostēnit de drum și că ar avē pofta a se sui pe cal. Crăișorul, ca să nu facă neplăcere la vre-unul dintre soldații sei, prin aceea

Lectiune de cânt.

că-i va lua calul să-l dea bătrânului, s'a dat jos chiar ensuși și așa a călătorit preț de o jumătate de cés, în care timp crăișorul a descoperit bătrânului, care pôte sciea mai bine decât el întemplerăa cu frații sei.

În urmă bătrânul îmbărbăta pe crăișor dîcîndu-i : că de va ajunge la locul destinat, el să nu se culce peste nôpte în cort, ci să mîrgă pe tîrmurul riului în sus și va da de-o salcă al cărei trunchiu începînd din tîrmul riului e crescut pe sub apă pînă la jumătatea riului, unde pe suprafața apei formeză o tufă desă ; pe trunchiul acelei salce să mîrgă și în acea tufă să se ascundă.

După ce bătrânul i bătîu bine capul să păzescă ceea ce i-a spus, dîndu-i o năframă cu care cînd va fi ostentit să se ștergă și-o flueruță cu care să dîcă de va fi necăjit, ș-a luat dîua bună făcîndu-se că merge mai departe.

Ajungînd la locul numit, crăișorul a urmat după cum l'a sfătuit bătrânul. Cînd dormiau toți ca leii, vine împăratul galbîn cu muierea și fêta și omorîndu-i pe toți i-a aruncat în rîu ; căutînd cu nerăbdare pe tine-rul crăișor, după ce vîdură că între ceialalți nu-l află, se luară odată pe rîu în jos, apoi în sus ; după ce vîdură că nu-l află, dîse împăratul cătră fêta să se uite în înălțimea ceriului și în adîncul pămîntului. După ce nici acolo nu-l aflară, dîse cătră fêta să caute jur impregiur pe suprafața pămîntului. Căutînd pe suprafața pămîntului, îl vîdî în tufa cea de salcă, după ce-l vîdî, împăratul și împăratésa îl chemară afară pe tîrmure. Crăișorul nu vré merge bucuross, sciînd că n'o să-l aștepte blidul cu plăcintele ; în urmă își luă înima în dinți și plecă sciînd că acuma-i tot atîta de capul lui.

Împăratul galbîn luînd pe crăișor cu sine îl duse pînă la curțile lui, unde dîndu-i o casă deosebită, în care avea să petrecă trei dîle uspîtîndu-se cu cele mai bune bucate, cînd fu a treia dî, cam pe la sîntîit de sóre, împăratul îl chemă afară din casă, i arêtă un dîrab de nor cât o cióră și la o depărtare de n'am ce spune, i dîse să mîrgă acolo, că acolo e móra lui și de acolo să-i aducă péptenul, căci de nu i-l va aduce pînă dimineța, nu-i va sta capul unde-i stă ; érá de-l va aduce, i-a promis că-l va slobođi să mîrgă acasă.

Crăișorul nici nu încercă a face planuri de a implini ceea ce-i poruncise împăratul, ci stătea supérat așteptînd dîua următoare, cînd cugetă că i va fi și sfîrșitul. De intristat ce érá, nici nu putî mușcă din cîna ce-i adusesse nici cât ai orbî un șórece. Despre acésta înțelese fêta împăratului, care după cîná venî la el, întrebîndu-l despre cauza intristării lui. După ce acesta povesti fetei cu ce lucru greu l'a însărcinat împăratul, fêta cât ai bate 'n palme, scóse calul împăratului din grajdii și dîndu-l crăișorului, i dîse să-l țînă de frâu bine, că pînă la móra nu se va oprî. Cât ai bate 'n palme, crăișorul fu pe cal, dar calul după ce-i dete drumul se ducea de numai echintei dădea din piciórele lui. Ajungînd la móra împăratului, puse mîna unde i-a fost spus împăratul și luînd peptenele se rentórse în curtea împăratésă, fără a simți puiu de om, se duse și puse pe mész la împăratul peptenele, și se duse în casa sa pentru a trage un puiu de som. Dimineța cînd împăratul se deșteptă și vîdî că crăișorul a implinit tot ce l'a însărcinat, s'a mirat fôrte muit și hotări, ca după trei dîle să-i mai dea un lucru pe care nici chiar împăratul nu credea că-l va duce la îndeplinire.

După trei dîle împăratul chemînd érá pe crăișor, i arêtă o ripă departe, Dómne departe, de nici cu suflut nu te incumetăi a te duce ; în acea ripă auđise împăratul din bătrâni, că ar fi îngropată o luntrișoră de aur, pe care crăișorul pînă dimineța trebuia să o aducă împăratului din fundul pămîntului.

Acuma de nou se necăjise crăișorul, fêta împăratului și acuma ca întîiu auđise despre necásul și sarcina cu care érá însărcinat, ș-apoi cum n'ar fi necăjit ori și cine : cînd într'o nôpte să te duci atîta amar de cale, să o sapi din pămînt și pe dimineța să fii la curtea împăratésă cu ea. Destul că fêta împăratului i aduce un hârleț spunîndu-i cum are de a săpă cu el. Acesta luînd hârlețul se duse ca bătut de vînt ; cînd ajunse acolo, abia mai putea suflă, necum să mai lucreze ceva. Stînd el așa pe gînduri, își aduse aminte, că bătrânul cu care s'a întîlnit cînd a mers la bătae i-a dat o năframă cu care de se va șterge pe față, i va trece ostene-la ; scoțînd acésta năframă, se sterse odată și îndată-i trecî ostene-la ca cum ai fi luat-o cu mîna ; după aceea se puse pe săpate după luntre, cât ai bate în palme luntrea fu scósă. Acuma érá necăjit cum ar duce-o, că me rog, să fie de scîndură și pe uscat nu o poți duce, să stai în crescet. În urmă își aduse aminte, că acel bătrîn cînd i-a dat năframa, i-a mai dat și-o flueruță ; începînd a dîce cu acea flueruță, ce să veđi ? luntrița mergea, gîndiai că-o trage alt cés slab. Cînd se sculă împăratul, crăișorul cu luntrea cea de aur încă érá în curte.

După acésta împăratul mai dădu crăișorului trei dîle, după cum i-a dat și întîiu. A treia dî împăratul érá-l chiemă afară din casa unde locuia și-i arêtă o stîncă, i porunci ca pînă dimineța să facă șes, să sémene grâu, să pună vie, de unde pe dimineța să-i aducă pîne și vin nou.

Bietul crăișor se necăji și mai réu ca întîiu presupunînd, că împăratul galbîn vré cu ori și ce preț să-l pîrdă.

Ca întîiu și a doua oră, fêta împăratului venî la el, îl întrebă că pentru ce e atîta de supérat ? După ce el descoperî din fir în pîr cu ce a fost însărcinat ; acésta îl mîngăia, dîndu-i o năframă pe care trebuia numai să-o scuture și i se impliniă ori ce dorința. Luînd crăișorul năframa, se duse pînă la stîncea ce i-a fost arêtat-o împăratul, acolo scuturînd năframa, atîta jivină de om se adunase, încât n'ai vîdît de cînd ț-a crepat Dđeu doi ochi, și cât ai bate 'n palme, în locul muntelui érá un șes frumos, Dómne frumos, și pe acel șes grădini cu pomi, holde și vii, de parea ca să te tot uíți la ele.

Dimineța cînd se sculă împăratul : pânea, mustul dulce și mai multe póme, nu le-am visă la nôpte, erau pe mésză împăratésă.

Pe împăratul și pe împăratésa i prinse mirarea de minunile ce le făcea crăișorul, și ei ar fi voit cu tótă înima să fie al lor. I-ar fi dîs, însé se temeau de coșarcă. Crăișorul érá ar fi dîs ceva, dară se temea și el de coșarcă. Cînd gîndiau fie-care în ascuns la așa ceva, par că atîta mai erau de fericiți de n'am ce spune.

Ca totdeuna și de astă data împăratul îl lăsă să mai petrecă trei dîle în casa ce i-a fost dat-o dela început, cugetînd că da de cumva el ar dîce ceva ; érá de nu va dîce, a treia dî să-și petrecă la olaltă și atunci să-l întrebe de cumva ar avé voie să facă tîrg ? Crăișorul de bună sémă nu s'a țînut vrednic să-și recescă gura, ș-apoi vorbind cele óble, el avea mare plăcere să mîrgă acasă.

A doua dî fêta împăratului își luă ceva de lucru, sciți dvóstră cum fac fetele care voiesc să fie harnice, cînd merg undeva în povesti să nu dîcă lumea că ele nu-s destul de cu minte, de lucrătóre și cu năravuri frumo-se. Astfel și fêta împăratului își luă ceva de lucru, se duse la fecior, începură a povesti mai de una mai de alta, pînă cînd își descoperiră unul altuia dragostea ce nutriau. După ce își jurară credința ; îndeciră vre-o

șapte sărutări și se despărțiră. Altmintrelea ce să dîc, eu nu i-am vîdut, fără numai am auzit, apoi eu ce aud cred forte ușor, pentru că și eu când eram mai tiner nu lăsăm mai lesne.

Trecu a doua ȃi, bucuria atît a crăișorului cît și a fetei eră nespusă. Crăișorul carele inainte de aceea așteptă să plece de acolo, ca cum așteptă copiii ȃia ouălor, acuma nici gînd nu mai avea de plecare. A treia ȃi împăratul îl invită să petrecă la olaltă. Crăișorul din o vorbă abiă se plecă.

Petrecînd ei la olaltă, împăratul prin vorbe se tot apropiă de crăișor, pînă cînd și-a descoperit ceea ce avea la inimă. Crăișorului numai atîta i mai trebui să mai auză din gura împăratului ce auzise, pentru că el se temea că împăratul nu va voi. După ce și crăișorul se făgădui sîrbătorește că-i va fi ginere, împăratul numai decît se și pregăti și pînă sîra se și cununară și făcură un ospet, așă de grozav, de n'am ce spune. Sciți dvóstră cum is ospetele împărațesci, ce să vi le mai tocăiu.

*

Tinerii își petreceau in lumea albă ca doue turturele, dela un timp ce se cugetară să mîrgă la împăratul alb, adecă la tatăl crăișorului, cu scop de a se mai întorce, nu sciu, ce se dîc, destul că ei vré plecá, dar nu cutezau, că sciau că nu vor puté scăpá să nu-i ajungă pe drum împăratul galbên.

Ce face crăișóra ce nu, destul că aduce in casa unde petreceau ei două chipuri, unul crăișóra și altul crăișorul; acestea le aședară la mese pe două scaune și ei in acea nópte se ca mai duseră.

In ȃia următóre ca totdeuna împăratul i invită la prînd, chipurile nici nu clipiu, împăratul i-a lăsat cugetănd că au ei mai multe taine de descoperit. După ce împărațesa vîdú, că nici a două oră, nici a treia oră nu se mișcă, se duse chiar ea după ei. Mergînd, le atinse cu mîna, atunci chipurile se deteră intr'o parte. Impărațesa se încátrani foc, se duse la împăratul, începú a-l cîrâi, sciți dvóstră cum fac muierile cînd se mînie și cînd nu au altă putere.

Impăratul, ca să scape de gura ei, care umblă ca o móră pustie, se duse să-i caute, crăișorul cum mergea pe drum, simți ceva căldură la spate din ce in ce mai căldurosă; căutară înderept, vîdură un nor care venia spre ei, crăișóra cunoscú, că acela e tatăl seu și cît ai bate in palme se făcú o holdă, eră pe crăișor il făcú un copil ce o apêră, spunîndu-i tot odată ce are de respuns, de va fi întreat. Cînd veni împăratul și întrebă pe copil, că nu a vîdut doi tineri trecînd pe acel drum, copilul respunse: că i-a vîdut cînd a sîmînat tatăl seu pămîntul acela. Impăratul cređînd, că n'o să-i mai ajungă, s'a întors acasă. Dușă ce a povestit împărațesei cum a umblat, acésta mai cátrănită ca întie, de nou se puse cu gura pe împărat; cum de nu a cunoscut el că acea holdă a fost fêta lor, eră copilul a fost crăișorul?!

Impărațesa nici nu mai dete regaz împăratului, ca odihnid să mai căpete-o mână de putere; ci haid eră la drum. Cînd eră p'ací să ajungă, crăișóra se făcú o mănăstire și crăișorul se făcú un călugăr bîtrân, Dóme bîtrân și alb cum e óia. Ajungînd împăratul la călugăr, îl întrebă, nu cumva a vîdut doi tineri trecînd pe acel drum? Călugărul i-a respuns, că i-a vîdut tocmai cînd puneau temelie la mănăstire, care s'a întemplat pe cînd încă el eră băiat mititel. Impăratul vîdînd, că no să-i mai ajungă s'a întors eră acasă cu buzele dramboiete.

După ce împărațesa descusú pe împăratul din fir in pîr despre calea ce o făcú, nu o mai află starea, ci indată plecá ca din pușcă, dar nu se ducea cum se duce, ci mergea scăpărînd foc.

Tinera păreche vîdînd că in urma lor s'a fost ridicat un nor greu, crăișóra cunoscú că acolo e mumăsa și dîse: „De bună sîmă de ea nu vom scăpá!” După acésta se deteră de trei ori peste cap și indată se făcú din crăișóra un lac de lapte, eră din crăișor un rățoiu ce se plimbă pe marginea lacului. Ajungînd împărațesa la lac, voi să prindă rățoiul, acesta după cum se întorcea împărațesa in jurul lacului și el se întorcea așă, in cît totdeuna se află in partea cealaltă. Acésta, ca să-l pótă prinde, se pune și bea lacul și prindînd rățoiul, i-a scos ochii, eră pe fêta sa născîndu-o din nou a făcut-o de 7 ori mai frumósă ca cum a fost mai nainte. După acéstea a dus pe crăișóra eră acasă, ochii rățoiului, adecă a crăișorului, i-a ascuns, ca nime să nu dea de ei.

Crăișóra ședú acasă cît apa in ciur; cum puse mîna pe ochii crăișorului, n'ai fi mai ținut'o nici legată. După ce părinții ei eră se pomeniră fără ea, așteptară vre-o 2—3 ȃile, cređînd că nu va ședé cu crăișorul orb, in urmă după ce vîdură că ea a furat ochii, împărațesa își blăstemă fêta, că să se facă pasere verde și in 9 ani să trăiescă in codru. Fêta, care încă nu ajunsese cu soțul ei la curțile împăratului alb, simțînd blăstemul peste care numai mórta putea trece, il spuse crăișorului și indată se dete de 3 ori peste cap și indată se făcú pasere verde, eră feciorul se duse acasă fără a spune la salbă de om ce a petrecut și își petrecea viața numai singur, fără a se mișcă barem un paș de acasă.

Cei noue ani trecură ca vîntul și ca gîndul, ce să vorbim; atuncea, după cum sciți și dvóstră, anii cu mult erau mai mici ca acuma.

Odată împăratul alb ducîndu-se la biserică la o sîrbătóre anumită, cînd sosi la biserică, etă pe vîrful turnului se pune o pasere, da nu frumósă cum să fie, fără parea că nu ți-se mai sătura ochii de uitat, apoi cîntănd să o fi auzit, așă cîntă de frumos, de eră aproape să nu cređi urechilor ce cîntece eșia din gura ei.

Au eșit cu toți din biserică, au mers pe acasă și paserea din turnul bisericei nu s'a mai dus. După ce împăratul mai stătú; împreună cu feciorul făcură o preumblare cátră biserică, cu scop de a se mai desfetá de ne mai cunoscuta pasere. După ce făcură mai multe preumblări in apropierea bisericei, se luară eră cátră casă; cînd ajunseră ca de-o svêrlitură de biserică, ce să veđi, paserea sbóră și se pune pe umêrul crăișorului, acestuia nu i-a plesnit prin minte că ce va să dîcá aceea și că dóră s'ar fi implinit acei 9 ani, destul că se duce cu paserea pînă in curtea împăratului alb, acolo ce să ve vîdă ochii, dragii moșului, paserea se dete de trei ori peste cap și s'a făcú o dragă de crăișóra frumósă, Dórne frumósă. Dar nici crăișorul nu eră nu sciu ce nătareu, că de ar fi fost un nătántoc, fêta împăratului galbên, care sciea pe toți feciorii din lume, nu l'ar fi luat de bărbat odată cu capul și de nu eră el frumos in tótă privința, fêta împăratului galbên nu lăsă curțile cele frumóse ale tatălui seu să alerge in urma crăișorului alb.

Și nu arare ori, dragii moșului, vedem chiar și in lumea de acum cînd un tiner séu o tineră, fermecați de dragoste, séu unul séu altul își lasă vatra părintească, își lasă rudele și părinții și se aședă unde nici prin minte nu li-ar fi plesnit.

Impăratul alb, de bucurie, a făcut un ospet, de care pînă atuncea, nici de atuncea incóce, nu-mi aduc aminte să fi făcut vre-un om. Cred că nici nu va mai face puiu de om un așă ospet pînă-i porcul cu codă. De cumva nu vor fi murit și acuma se tot ospetéză.

SALON.

Cronică bucureșcă.

— 18/30 iunie 1884.

(Școle și dascăli. — Invățământul femeiei. — Condorcet și egalitatea învățământului. — Pentru ce ne însurăm. — O expoziție de tablouri.)

Suntem în toiul examenelor — și al politicei, căci o aceeași mare ferbere domnesce și în cabinete ca și în școle. Ba pot dice — în impregiurările de față — că și învățământul și politica se svêrcoiesc într'o aceeași vultóre. Mișcarea universitară dela noi impropria unui dascăl, care a sfêrșit prin a se declara o mișcare opoziționistă, e o mărturie în destul de vedită despre acesta.

Dar necădând în sarcina noastră d'a spune pentru ce un doctor în medicină n'a putut găsi ca să-i pledeze cauza 'naintea tribunalelor, nu un doctor în drept, dar măcar un practicant dela vestita fabrică din Têrgoviști, într'un oraș unde la fie-care pas te împiedici numai de advocați; nici d'a spune pentru ce studenții s'au vedit nevoiți să părăsescă băncile universității spre a se arunca în arena politicei, ne vom ocupa numai de esamenele școlare.

Dilele cuprinse între 6—22 iunie sânt, fără 'ndoielă, gogorita școlarilor și nu mai puțin și a profesoriilor. Și unii și alții abia mai știu unde li-i capul; ăr când e vorba de profesorii cumularzi, apoi aceștia nici că știu. D'aceea și lucrurile nu pré merg tocmai-tocmai cum ar trebui...

În adevăr, avem, după publicația oficială cuprindând programele examenelor,

a) pentru băieți:

Două licee cu câte 7 clase, din cari 1-a având 2 divisiuni;

un seminar central cu tot atâtea clase;

trei gimnasii cu câte 4 clase, din cari 2 având clasa 1 a cu 2 divisiuni;

o școlă primară normală cu patru clase și alta mai având, pe lângă aceste, și 2 clase preparatorii.

b) pentru fete:

Un institut pedagogic cu 5 clase;

un externat secundar cu patru și o divisonară cu 2 clase;

o școlă profesională cu 3 clase;

Asilul Elena Dómna cu 5 clase normale, și peste aceste, 3 normale pedagogice.

Mai adăugați Conservatorul de musică și declamațiune cuprindând apröpe douë duzini de clase pentru toate vocile și toate instrumentele, cum și celelalte școle netrecute în publicația logofeției învățământului, ca: Seminarul Nifon, școlă de meserii dela Filaret, cea de agri și silvicultură dela Herêstrêu, cele 50 și mai bine de școle primare publice „de ambe secese“, lăsând la o parte instituturile private cari sânt de totă mâna și veți avé un tablou îndestulător de ceea ce s'ar puté produce în fie-care an ca inteligente, decă... Decă?...

O! aci e pré greu să respondem.

E d'ajuns să spunem că omul de bine — *vir bonus* — care s'ar hotări să-și jertfescă timpul numai pentru a cercetă cu deamênuntul fie-care din aceste școle, s'ar îngrozí de nimicicia ródelor produse, față cu mărêția celor la cari sântem în drept să ne așeptăm!

Și nu ni-i iertat să ne mirăm de acésta deosebire

în rêu ce constatăm, decă vom ține sémă că sântem într'o țeră unde programele, afară că se schimbă după placul fie-căruia, dar se și întocmesc cu cea mai mare ușurătate și nechibzuință; unde, în fața nedomiririi lor, fie-care dascăl urméză după cum îl taie capul; unde școlarii n'au nici cărțile trebuincioșe în limba țerii și nici sânt lămuriți pe cari să le alegă din cele ale străinelor graiuri, și unde chaosul devine și mai prăpăstios din negrija dascălului care trebuie să se grăbescă să dea raita și pe la celelalte câteva școle unde este așteptat, ori pe la logofețiile unde mai slujesc, ori pe la gazeta prin ale cărei colöne vâneză vr'o pâldalnică de deputăție, ori — apostol al morali — să apere la bara dreptății pricinile strimbe cari l'au arvunit.

Trebuie să scim odată una și bună: Ómenii cinstiți la lucru, ăr hoții la pușcărie! după cum a đis unul din bărbații mari ai noștri. Și din cei dintêiu, completăm noi, dascălul la catedră, omul de politică la tribună, cel de legi la barou, grămăticul la logofeție...

Dar sânt multe pricini cari stînjinesc ca lucrurile să fie așa cum trebuie, și asta e nenorocirea noastră.

*

Poftit să cercetez expoziția de tablouri dela Școlă centrală de fete (Institutul pedagogic) duminică, 10 iunie, am respuns acestei invitațiuni mai mult decât ori-cărei alta din cele primite cu prilejul examenelor. Și decă am dat preferință acesteia, e că-mi place mai bine să vèd fetele mânuind cu degetele lor drăgălașe creionul pe blocul de desen, spre a însemna conturul delicat al unei figuri, ori liniile ușore ale unui peisagiu, de cât să le vèd mândindu-li-se în a 'nșiră cu creta cifre algebrice pe tabla sgăriată. Esistă o legătură cu mult mai intimă între artă și femeie, decât între acésta și sciință. Étă ceea ce nimeni nu va puté țigădui. De-aceea și vedem mai multe femei artiste desêvêrșite, decât savante cel puțin cât un academician — după cum ar dice reposatul Piron de veselă amintire.

Nu e locul însé aci ca să pledez cauza desvôltării mai mult a înimei decât a capului femeii, căci totdeuna la femei capul face rêu inimii; totuși nu me pot oprí de a da în public dreptate vederilor unui cronicar parisian care vede într'un liceu de fete o *institutiune neumană*. „Căci e trist, esclamá el, a se pune niște fete nevinovate într'un pension unde li se va ascunde cu totă grija tot ceea ce trebuie să știe, adecă artele și experiența vieții domestice pe care o invétă familia! Din contra, li se va predă un fôrte mare numer de termeni derivați din grecesce, cu cari n'au ce să facă“. Și într'alt loc, cu o bunomie reutăciósă care-i e familiară, vorbind despre *programul cunoștințelor nefolositoare pe cari trebuie să le învețe sofiile noastre viitoare*: „Nu știu decă ele vor ști care-i điaua sêptemânii când e mai avantajos pentru o menageră ca să pună óla la foc; dar vor fi de prima fôrță asupra fizicei, chimiei și paleontologiei; își vor obținé croiala rochilor prin ajutorul ecuațiunilor algebrice și mai ales — mai ales — vor fi de prima fôrță asupra *datoriilor civice*“.

*

În Francia Condorcet, celebru filosof, e cel de 'ntêiu care printr'un raport cătră Convențiune (1792) a cerut egalitatea instrucțiunii pentru femei ca pentru bărbați, făr' a esceptă instrucțiunea științifică. Condorcet — un om onest și un matematic distins, dar și spiritul cel mai fals care s'a ocupat vr'odată de afacerile publice, după cum îl judecă cronicarul nostru, „prețuia pe femei mai proprii decât bărbații pentru științe cari cer multă răbdare și observări minuțioșe, cu deosebire pentru compunerea de cărți elementare. Și cu privire la acésta, el cită esemplul Engliterii unde mai multe femei s'au ilustrat respândind printre popor un mare numer de noțiuni folositoare. După interesul public el con-

sideră interesul privat: „Lipsa de instrucțiune, ăicea el, introduce în familia o nepotrivire contrară fericirii; bărbatul și femeia, despărțiți prin spirit, nu mai sânt uniți decât printr'o comunitate de interese și caută s'acopere golul imaginațiunii lor, nu prin idei, dar prin se sațiuni repetate, și de aci vin plăcerile renoite, dorințele caprițioase, deșertăciunea femeilor, desgustul bărbatilor și în sfârșit discordia*.

Tocmai aceste idei sânt cari au mai multă trecere astăzi la guvern și cari par populare. Dar pentru asta nu sânt mai juste. Condorcet constată aptitudinea femeilor la lucrările cari cer o atențiune neîntreruptă și minuțioasă. În adevăr, ele sânt esacte și răbdătoare; este ôre acesta un cuvânt pentru ca să le abatem dela lucrările lor domestice și să le asvêrim cu grămada, în serii anuale, în specialitățile științei? Nu găsec ele în grigile căsii întrebunțarea firăscă a răbdării și a punctualității lor? Sânt dar ele fără ocupație și nu este o îndeletnicire vrednică de ele aceea de a hrăni și de a creșce pe copiii pe cari i-au purtat în sân? Ele nasc amorul; ele pregătesc generațiunile; ce vreți să facă mai bun? Nu știu după ce cărți elementare vorbesce Condorcet; cred însă că aceste cărți cer un spirit de metodă pe care femeile nu-l vor avê nici-odată decât cu o rară excepțiune. Și decă ne-am inchipui că un învățământ special ar putê să li-l dea, ce trebă pentru aceste deșertôre ale căsătoriei și ale maternității, aceea de a compilă niște manuale de cari îndată vor fi pré cu prisos! Îngăduim că ele pot încă să facă niscăi-va bune observațiuni sub direcția vr'unui savant. Darwin a fost ajutat în cercetările sale de istorie naturală, de câte-va femei engleze cari-i meritară tótă increderea. Dar aceste erau niște dame bătrâne, formate pentru activitate prin grigile domestice, încă robuste și după ce și-au îndeplinit sarcina, și nici decum niște nerôde (pécôres) cu diplomă. Ar fi găsit mai greu dômne capabile de o operă originală și de o lucrare sistematică, căci numai răbdarea și esactitudinea nu sânt de ajuns. Sânt, o știu, femei de geniu; sânt până la doue séu trei într'un véc. Pentru ele se deschid ôre liceie femeiesci? Profesorii din strada Saint-André-des-Arts* se măgulesc că țin clasă unor mici Hypatii și unor mici Sofii Germain? Séu cumva, după încredințarea lui Condorcet, își făgăduesc de a ne fabrică soții model, formate prin chimie pentru virtuțile domestice? Asta-i a-și luă pré multă ostentelă, și e primejdios să conduci fefe la măritiș pe drumul școlărilor. Acasă se învăță meștesugurile căsii! Și ori ce ar ăice raportorul din 1792, o femeie n'are trebuință de algebră pentru ca să iubescă și să fie iubită.

Bărbatul și femeia nu sânt de loc despărțiți de spirit pentru că spiritele lor sânt potrivite séu cultivate 'n chip deosebit. Din contra, aceste deosebiri sânt rațiunea de a fi a unei asociațiuni unde aptitudinile trebuiesc să fie deosebite ca și sarcinile. Condorcet vrê să ne 'ngrozescă: el ne-amenință că vom avê, cu o femeie ignorantă, „sensițiuni repetate” și „plăceri răpitoré”. Vorbind francamente, cam pentru asta ne 'nsurăm. Toți geometrii legislatori nu vor schimbă nimic; „sensițiuni repetate” se numesc amor și creieză lumea. Cât despre „dorzințele caprițioase” nu vedem că o cultură întinsă va feri pe femeie, cum n'a vêdut nici Condorcet care a trăit în societatea dșorei de Lespinasse*.

*

Să venim acum la esposiția noastră.

Êtă-ne în mica sală a clasei IV, ai cărei pâręi sânt până sus căptusiți cu desemnuri. Conteul și acu-

* Unde în anul trecut, s'a deschis cel de 'ntêiu liceu de fete, în Paris.

rela represintă cu prisos cele doue de căpetenie genuri ale acestei arte: figura și peisagiul. Florile încă nu lipsesc și gingașe mâni s'au silit să ni le înfățișeze cu ajutorul culorilor prin destul de numerôse specimene, de și nu tocmai reușite.

Am da întêietatea, în răpedea noastră cercetare, peisagiului, și asta pentru că acest gen e mai bine represintat și pentru că el impresionează mai puternic spiritele noastre blasate și sceptice. Dar, cum gingașele artiste nu s'au restrins numai la un singur gen și multe din ele le-au cultivat cu succes pe amêdoue aceste: peisagiul și figura, sânt nevoit să renunț la o clasificare mai științifică — decă pot ăice așa — urmând șirul claselor. Astfel e și mai nimerit pentru acela care vrê ca să constae succesul realizat de fie-care.

Cată să spun mai întêiu că acesta e cea dintêiu esposiție de asemenea fel inaugurată la școla centrală — după cum ne-a mărturisit un vechiu profesor — și asta de cătră unul tiner. De-aceea m'am și simțit dator să dau o mai multă importanță lucrului, decât ar fi meritat pôte în alte impregiurări.

Sânt trei clase cari espun: III, IV și V. Dintre desemnurile cl. III, cele de 'ntêiu ce ne atrag atențiunea sânt figurile în conteu ale d-rei Aurelia Petrescu, dintre cari Christ la cină și Christ purtând crucea sânt doue fragmente ce merită tótă lauda. Cel din urmă, am auđit că a și fost cumpêrat de dl Mihăilescu, care-i un mare iubitor și-un bun cunosctôr de ale artei. D-ei mai espune câteva figuri profane, tôte lucrute cu acel sentiment al artei care destăinuiesce adevêratul talent.

Din aceeași clasă, un peisagiu admirabil, lucrat în conteu de d-ra Elena Domenic, ne uimesce îndelung prin siguranța trăsurilor.

Încă un frumos peisagiu, dar acesta deosebinduse prin ușurătatea linielor, este și acela al d-rei Alesandrina Chercea, elevă a cl. IV; aci mai însemnăm și peisagiile d-rei Aquilina Dimitriu care într'unul a cam neobservat legile perspectivei, și d-rei Zoe Chițescu al cărei „touche” este cam slab.

În schimb însă cl. V întrece tôte așteptările. D-ra Alesandrina Tabacopol espune doue acuarele: un peisagiu, pe malul mării, lucrat cu acea negligență care ênsăși este o artă și un tablou de gen: bătrânul învățându-și nepotul să sufle în cimpoi, tratat cu o de o potrivă ușurință, ceea ce ne hotăresce să indemnăm pe tinera artistă ca, de și pârăsiind școla est-timp, totuși să nu negrigescă a cultivă acesta frumoasă artă care pôte să-i procure multe momente într'adevăr fericite în viitor, căci singura adevêrată fericire e numai aceea pe care ne-o procură artele.

Aceleași indemnuri le vom adresă și dșorei Maria Marinescu al cărei peisagiu, o fermă, lucrat cu multă domerire — cum ăiceau bătrânii noștri în graiul lor cel pitoresc — ne destăinuiesce răbdarea de fer cu care este inzestrată. Cerul și pomul din primul plan al acuarelei dsale sânt tratate, pot ăice, cu perfecțiune, lucru pentru care o felicităm.

Dra Chiriaca Georgescu, care asemenea s'a încercat în acuarelă, înfățișându-ne un peisagiu cu animale, a reușit de minune în conteu. Figura pe care a spus-o, e lucrată cu multă siguranță. În acuarelă, culorile sânt puse în strate grôse, ceea ce a dat asprime tabloului, și a făcut ca verdele să fie pré verde și perspectiva distrusă cu desêvêrsire.

Conteu, în acesta clasă, e represintat cu tótă onôrea de lucrările d-rei Maria Ioneanu. Capul și peisagiul espuse de dsa, sânt deopotrivă reușite și regretăm că cu acesta clasă se curmă și desemnul, odată cu tôte celelalte studii, căci urmând a se îndeletnici nainte cu

o artă care se logodesce atât de bine cu gingăşia femeiească, ar ajunge în curând o artistă de talent.

Spaţiul restrâns de care dispun me opresc de a insera pe lângă numele trei Cecilia Poenaru, al cărei cap e admirabil — vorbesc de contele espus, artista ne fiindu-mi cunoscută — şi pe celelalte cari ar merita cel puţin o simplă menţiune, căci ar trebui să le numesc pe toate. Şi asta numai pentru că dascălul a avut grija de a ne arăta, de sigur, tot ce-a fost mai bun, de şi m'am informat că multe tablouri, şi încă din cele mai rumoase, au sburat din cartonele în cari se păstrau. Acestea neingrigire e de regretat, chiar în interesul şcolii, şi ar fi de dorit a se desfăşura mai multa bunăvoinţă în stringerea desemnurilor. Ele arată la sfârşitul anului creşterea progresului realizat; arată ceea ce copilele pot face în cursul unui an: această bucuria părinţilor, mulţămirea tuturor celor cari se interesază de învăţământul artei la noi, şi, mai presus de toate, e — onoarea şcolii.

Incheiând, adresăm un cuvânt mulţămitor tinerului profesor Nestorescu, pentru sirguinţa neobosită ce depune în împlinirea misiunii. E frumos când putem constata că profesorii tineri îşi înţeleg datoriele tot atât de bine, decât nu şi mai bine încă decât cei bătrâni, cari se duc, se prăpădesc

Ca un cântec bătrânesc!

şi e măgulitor când aceia ne sînt şi prieteni, căci triumfurile lor fiind şi ale noastre o parte din laudele ce primesc ni le însuşim şi noi.

A. C. Şor.

Lección de cânt.

— Veţi ilustraţiunea de pe pagina 309. —

Lilica şi pisica sînt prietene bune. La dejun, la prînz, la cină ele petrec tot împreună. Nu-i vorbă, este şi un fel de egoism în pisica aceea, căci astfel pe lângă Lilica ea trăese bine, Lilica i dă bucuriile cele mai bune.

Şi cum ele petrec tot împreună, Lilica nu se desparte de pisică nici atunci, când învătă a cânta. Ilustraţiunea din nr. prezente înfăţişează un astfel de moment. Lilica cântă şi pisica i secundază.

Ce mai armonfe!

I. H.

Literatura si arte.

„Fântâna Blandusiei”, comedia în 3 acte şi în versuri a dlui V. Alecsandri, din care şi noi publicăm deja în două rânduri fragmente, în curând va apărea în ediţiunea librăriei Socec la Bucureşti. Indată ce va apărea, unul din colaboratorii noştri dela Bucureşti ne va scrie o dare de seamă despre frumuseţile acestei lucrări. Căci poetul nostru poate dice despre sine, ce dice Horaţiu în această piesă:

Poetu'n veci e tînăr când omu'n-bătrânesce,
Şi geniul, nu fruntea, încântă şi răpesc.

DI DIONISIU O. OLINESCU a scos de sub tipar în Gherla în tipografia „Aurora” o broşură intitulată: „Tesaurul dela Petrosa” s'eu „Cloşca cu puii ei de aur” studiu arheologic, cetit într-una din conferinţele literare arangiate la Cernăuţi de către Societatea pentru literatura şi cultura română în Bucovina.

CE N'A FOST ŞI NU VA FI. Poveste de I. T. Mera, a apărut în editura institutului tipografic din Sibiu, unde se află de vîndare cu preţul de 4 cr. 15 bani.

A eşit de sub tipar: Discursul delegatului dr.

Stefan Păcurar, avocat, pronunţat în conferinţa generală a delegaţilor alegătorilor români din Transilvania, Ungaria şi Bănat, ținută în Sibiu la 1, 2 şi 3 iunie 1884.

„Catechismul agriculturului”, se numeşte o broşură care a apărut în editura tipografiei „Condurat” din Giurgiu, cuprinzînd: noţiuni de agricultură, grădinarie, pomicultură şi silvicultură (cu 43 figuri intercalate în text), lucrat după Michel Greff de dl N. Drocu Barcian.

„Asilul Elena Dónna” de Ioan Slavici, cu o ilustraţiune reprezentînd asilul, va apărea în curând într-o broşură elegantă la „Institutul tipografic” din Sibiu, de unde se va pute procura cu preţul neînsemnat de 10 cr. v. a. s'eu 25 bani.

Manual de gramatică limbei române pentru cursul inferior al şcolilor secundare de M. Străjan, partea a III, Sintactica, ediţiunea II, ameliorată şi întocmită după un nou metod, a eşit de sub tipar la Bucureşti. Editura librăriei Socec et comp.

„Soimii dela Resboieni”, poemă în 6 cînturi de Ion Nenitescu, a doua ediţiune, apărută zilele aceste, se află de vîndare la librăria Socec şi Fraţii Ioniţiu în Bucureşti, cu preţul de 1 leu.

Aristotele. „Pasiunile”. Traducere din retorica lui Aristotele, cartea II, de G. Caragiani profesor la universitatea din Iaşi, a apărut acolo. Preţul 2 lei.

Olteneşcele. Sub titlul acesta a apărut la Craiova în editura librăriei Samitea patru conferinţe de dl B. P. Hăşdeu. Originele Craiovei, Hrist şi Tudor Vladimirescu. Preţul 1 leu 50 bani.

Diare noue. La Bucureşti au apărut două diare noue: „Baioneta” şi „Apanagiul”, amîndouă sînt diare politice de ocaziune. — „Propăşirea” se numeşte un nou diar politic, care apare în toate zilele de lucru în Bucureşti.

Ce e nou?

Sciri personale. Dl dr. Victor Babeş, profesor la universitatea din Budapesta, va ţine cu ocaziunea adunării societăţii medicilor şi a naturaliştilor, în Timişoara, la 20 august o disertaţiune despre „rolul bacteriilor la unele bôle infitiatore şi despre rezultatele experimentelor făcute la aceste bôle”. — Dl Al. Odobescu s'a întors dela Paris la Bucureşti, unde face pregătiri spre a se ţine anul viitor acolo un congres internaţional de antropologie şi arheologie preistorică. — Doşora Ecaterina Constantinides din Braşov a eşelat ca pianistă la examenul absolventelor conservatoriului din Viena. — Dna Adelina Oltean din Craiova a colectat 221 diverse opşore, drept premii pentru unele şcole române şi în deosebi pentru şcola de fetiţe şi băieţi din Sibiu şi Reşinari. — Dra Elena Bujorean, fiica stimatului domn I. Bujorean, (fost senator român), în zilele dela 14—22 iunie curinte, a trecut la liceul statului din Iaşi, cu strălucit succes, esamenele clasei VII liceale.

Distincţiuni. Dl Ion Brătian, ministru preşedinte al României, a primit dela împăratul şi regele Francisc Iosif marea cruce a ordinului Leopold. — Dl Dimitrie Sturdza, ministru de externe al României, a fost decrat de către monarcul nostru cu ordinul corona de fer. cl. I. — Dna Zoe Sturdza, consorta dlui ministru de externe al României, a primit dela principesa Stefania o medalie frumoasă, cu diamante, drept suvenir a zilelor petrecute de principesa la Bucureşti.

Academia Română din Bucureşti a ținut în sîmbăta trecută şedinţă. Guvernul autorisă Academia să primescă legatul de lei 20.000 ce i s'a făcut prin testamentul defunctului Dimitrie Haşi Vasile, cu condiţiunea stabilită de testator: „ca din venit să se dea din cinci în cinci ani un premiu de 5000 de lei sub nu-

mele seu „Dimitrie Hagi Vasile“, pentru cea mai bună scriere imprimată în interesul comerului.

Ce va lucra dieta mai întău. Diarele politice seriu, că în prima sesiune a dietei viitoare se vor desbata proiectele de legi pentru prelungirea perioadei legislative dela trei la șese ani și pentru reformarea casei magnaților. Dintre celelalte proiecte, mai de frunte sînt: reformarea dreptului privat și a dreptului montan, proiectul relativ la dezvoltarea culturii tutunului, noua lege de pensiuine. Deja se lucră și la compunerea bugetului pentru anul viitor.

Adunări învățătorești. Comitetul despărțământului Reuniunii învățătorești din tractul *Abrudului* a fost polit a se întruni la 18/30 iunie în Abrud-sat. Președintele comitetului e dl Sima. — Subreuniunea învățătorilor români gr. or. din tractul protopresbiteral *Făgăraș* țină adunare generală la 17/29 iunie la Făgăraș; președintele reuniunii e dl Vincențiu Grama, secretar dl Nicolau Aron. — Despărțământul I al reuniunii învățătorilor români dela școlile gr. or. din *Zărand* își ține adunare generală la 6 și 7 iulie st. n. în Brad; președinte dl Ioan Gherman, secretar dl Petru Rimbaș.

Esamene. În școala română de fete din Sibiu, înființată prin Reuniunea femeilor române de acolo, examenul s'a ținut în sâmbăta trecută, fiind de față și Esc. Sa mitropolitul Miron Romanul. Esamenul a avut un succes bun; ceea ce firesce este a se atribui directorii școlii, doșorei Eleonora Tănăsescu și dlor profesori dr. D. P. Bărcian, dr. Ioan Crișan și Matei Voilean. După încheierea esamenului, dna vice-președintă Ioana Bădila își exprimă mulțăminta pentru acest progres și indemnă băetele la diligență. În fine și Esc. Sa adresă celor preșinți câteva cuvinte părințesci de încurajare. — *La școlile din Brașov* esamenele se ținură în zilele dela 26 iunie până la 3 iulie st. n. și anume: la gimnasiu, la școala comercială și reală, la școala populară superioară. — *La gimnasiul din Brad*, precum și în școlile normale de acolo, esamenele se vor ține la 7, 8 și 9 iulie st. n.

Școala superioară de fete. Precum se știe, Asociațiunea transilvană în adunarea sa generală din anul trecut ținută la Brașov a votat trei-zeci de mii de florini pentru înființarea unei școle române superioare de fete. Comitetul Asociațiunii, studiând cestiunea aceasta, în ședința sa din urmă a hotărît a începe în curînd lucrările. Edificiul se va face în grădina casei Asociațiunii, cu frontul spre parcul orașului. În acesta școlă vor avé loc cel puțin 40 interniste și 100 esterniste, care vor studia în 8 clase. Se speră, că clădirea se va începe încă în anul curent. Comitetul a ales comisiuni speciale, cari să facă planuri amănunțite pentru organizarea internă a acestui institut de o naltă importanță.

Esamenele de musica vocală și instrumentală ale „Asilului Elena Dómna“ din București, ce s'a făcut după cererea reginei, duminecă, la 2 ore după amieză, au fost strălucite. Credem, scrie „Românul“, că rareori s'a executat într'un pensionat și în modul cel mai perfect un program, din care vom cită: „Cântul patriotic“, de Cohen și „Messa“ de Gounod pentru cor. Ariele din „Fille du regiment“, „Semiramide“, „Trovatore“ și „Paul et Virginie“, duetele din „Semiramida“ de Rossini, și „Lala-Roukh“ de David, terțetul din „Don Diego“ de Cohen și în fine quartetul din „Rigoletto“ de Verdi. Un cor „La cigale et la Fourmi“ de Gounod, interpretat cu multă precisiune și finețe, a fost bisat cu multă insistență de către regina care, după ce a binevoit la sfîrșitul ședinței a se întreținé indelung cu profesorul d. Cohen, a felicitat cu căldură pe d. generare Davila de admirabilele progrese musicale obținute în Asil. Aflăm că o producțiune în sala Ateneului va im-

părtași unui public mai numeros bucuriile unei arte, ce Asilul Elena știe să cultive într'un mod mai presus de cât ori-ce școlă din București.

Reuniunea Mariană a învățătorilor din părțile Năsăudului a ținut adunarea sa generală în Rodna vechi la 25 și 26 iunie st. n. În 25 s'a ținut serviciu divin prin părintele Gerasim Domide invocându-se ajutorul ceriului, apoi se deschise adunarea de către președintele dl profesor Maxim Pop prin o cuvîntare frumoasă; dl Mihai Domide, dirigintele școlii populare superioare din St. George ceti disertațiunea: „Ce pôte face școala populară pentru lățirea culturii pomăritului în acest ținut“. Urmă un prânș comun. În ședința de după mieznoți învățătorul din St. George dl Eremie Șorobetea ceti disertațiunea: „In cât pôte învățătorul și afară de școlă contribui la înaintarea culturală și materială a poporului“, ér dl învățător din Rodna-vechiă Iuliu Pop ceti alta disertațiune despre „industria domestică“. — Săra se țină un bal frumos, care țină până dimineața, participând următoarele dame: Porcius, Isip, Hossu, Pop, Anca, Marcuș, Slavoca, Trocuia, Constantin, Mureșan, Ebersberger și altele. În ședința din a doua și învățătorii Iuliu Pop și Silvestru Mureșan ținură prelegeri practice cu școlarii. Apoi s'a decis a se da un premiu de 10 fl. în viitor acelu învățător, care va dovedi că are în pomăria sa cel puțin 500 pomișori; doi galbeni acelu învățător care va avé cea mai bună grădină de pomărit. Intre altele s'a mai decis ca pe spesele reuniunii, să se eciteze un călindar pedagogic. Viitorea adunare generală se va ține la Monor. În fine adaugem, că și învățătorii Ioan Dragan, Cl. Grióse, Silv. Mureșan, Demian Nechili insinuară disertațiuni, însă numai a dlui Grióse s'a putú ceti. *Grióse*

O conferința a dlui Urechia. Duminecă în 22 I. tr. n. la 2 ore p. m. d. V. A. Urechia a ținut conferința anunțată, scrie „Curierul Balașan“ din Iași; — elita junimii, domni și dómne din societate asistară, salutând pe conferențiar cu numeroșe aplause. Dl Urechia a vorbit aprópe doue ore despre „Austria ca factor politic la istoria noastră dela pacea dela Carlovitș până la cea de Sistov“, inlăturând cu iscusință ori-ce ar fi putut păré o combatere a actualelor relațiuni ale țerii romănesce cu puternica vecină. Dl Urechia a adus numeroșe și mai peste tot necunoscute informațiuni din istoria secolului XVII și XVIII. După cererea publicului, conferențiarul va mai ține peste puțin o conferență.

Cinci studenți români au fost eliminați din gimnasiul dela Lugoș, pentru că au luat parte la societatea de lectură a studenților români. Numele eliminaților sînt: 1) Ioan Lupulescu stud. cl. VI, fecior de plugar din comuna română Herendesci. 2) St. Lipovan, fiul învățătorului Stefan Lipovan din Lugoș. 3) Ioan Popovicu, fiul lui Nicolae Popovicu, opincar din Lugoș. 4) Victor Vlad, fiul repausatului Ioan Vlad avocat din Lugoș și dnei Soia Vlad Rădulescu profesoră la institutul Elena Dómna în București (nepot dl C. Rădulescu și C. Bredicean. 5) Zenobie Moisa, fecior de plugar din Hodoș.

Petrecerea de veră din Alba-Iulia, arangiată de junimea română academică din părțile acele, la 16/28 iunie, n'a avut un succes deplin, căci de o parte poliția pune pedeci, de alta parte se adunară puțin, ba nici cei din acel oraș nu se presintară toți. Nu este nici p'acolo armonie și entusiasm.

Un furt mare. La gara din Cluș s'a petrecut un furt mare în săptămăna trecută. Într'o sēră a sosit din Budapesta un pachet, în care se aflau 27.000 fl. pentru plata oficianților. Cassarul a pus pachetul în cassa wertheimiană, dar dimineața când a mers să deschidă cassa, aceea eră deja deschisă și pachetul lipsiá Cas-

sarul și alți impiegați au fost arestați la moment. Investigatiunea curge și se conduce de către dl judecător Nestor.

Mulțămită publică. Subscrișii mai primind în 20 maiu a. c. dela on. domn Alesandru Danciu director al societății minerarie „Concordia“ din Bucium suma de 321 fl. v. a. (trei sute douăzeci și unul florini) la cassa reuniunii femeilor pentru înființarea unei școle de fețițe române în Abrud, prin această verim a implini cea mai plăcută datorință cuiefând primirea sumei de 321 fl. v. a. la cassa reuniunii și esprimând în numele reuniunii atât onorabilei domn director, cât și onorațiilor dñi consoți, cea mai călduroasă și sinceră mulțămire și recunoscință, urându-le deia bunul Dumnezeu multe zile fericite spre a-și pute întru mulți ani arătă față cu atari scopuri salutare marinositatea și generositatea, ce-i caracterisază. Abrud în 7 junie 1884. *Anna Gall*, președintă. *Alesandru Ciura*, secretariu.

Cholera continuă în Toulon a-și lua jertfele. Dar pânăcumă numărul morțiilor nu este pre mare în proporțiune cu numărul locuitorilor din acel oraș. S'au ivit însă casuri și la Marseille. Cu toate aceste se speră, că măsurile luate vor fi în stare a localisă epidemia.

Necrológe. *Simon C. Piso*, pretorele cercului Brad, comitatul Huniádóra, a încetat din viață la Deva în 14/26 junie, în al 46-le an al etății sale. Il gelesc: soția Ana Piso născută Crișan, fiul și fiucele Talia, Clelia și S. Simeon, părinții Sabin Piso protop. gr. or. și soția Elisabeta; frații și surorile Sabin Elisabeta mărit. Colbași, Pompiliu și Ana mărit. Ghibu, sócra Anica Crișan; cumnații și cumnatele Ioan V. Russu prot. gr. eat., Ioan Papiu prot. gr. or., Teodor Colbași proprietar, Ioan Ghibu profesor, Septimia Piso născută Albini, Eufemia Crișan mărit. Todea, Maria Crișan mărit. Hocman, Ioan Todea și Iuliu Hocman, nepoții și nepótele Valeria, Letiția, Emilia și Enea Papiu; Octavian Russu; Constantin, Iustin, Sever, Valeria și Dora Colbași; Sabina, Adelina, Silvia și Septimia Piso și Valeriu Ghibu. — *Elia Luca*, fost vice-protopop al tractului Bagău și paroc al comunei Pețelca în Trănsilvania, a repausat la 24 junie, după o bółă de 24 ore. Il gelesc: Ludovic, Laurian, Valeria, Eugenia ca fii, Iosif, Ana ca frați, Ioan Popfiu, Mihail Simoneti, Petru Stancel, Teodor Stancel, Stefan Raț, Veronica ca cumnați, Grigoriu Sərb, Ioan Muntean, Maria Mercurian, Octavian Popescu ca gineri și nurori.

Deslegarea ghiciturii numerice dir. nr. 13:

Când me uit la mândra mea,
Nu mai știu ce are ea
Mai frumos și încântător:
Față, păr, ochi, trupușor?

Fața-i mândră, s'o admir,
Ca ș-un fir de trandafir;
Fragedă-i ea și subțire,
Să-mi inspire tot iubire.

Deslegare bună ni-a sosit dela dómnele și domnișórele: Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Mariți Puian, Mariți Lupan, Georgina și Matilda Popa, Eufrosina Popescu, Minodora Micșunescu, Zoe Dimbu, Amalia Crișan, Iosefina Popescu și dela dñii Timoteiu Circa și Romul Nicóra.

Premiul fu dobândit de dșóra Amalia Crișan.

Indreptare. În articolul *Fa și bica* s'urt de a se corege: Pag. 288. *Santete* în loc de Sândelo, *N a trecut* — *Na trecut*, *gwill* — *gwilt*. Pag. 298. *dixerit* Jupiter, *diferit* fința — nu o fința adiectiv: *foetus, a, um*.

= Novela „Maria“ de dl Duiliu Zamfirescu, publicată în nr. trecut, e luată din volumul „Fără titlu“ al dlui autor.

Ghicitura de șac de Maria Cornea.

Lu-	sa	te	ta	dór-	sus-	si	Er
da-	cep-	n'a	Dor-	a ta	ni,	me	pi
ti-ó-	pres-	mi	cri-	și	mi	tu	nu
des-	și	mi	ru-	ti	gu-	ni.	gra-
se	gra-	-o	mó-	Dor-	dul-	mai	rița
mi	ti	tá	co-	sa-	a-	fi-o	ce-a
la	no-	sa,	ná,	fnu-	Pres-	Dul-	sus-
Es-	Dor-	pi-	te	ce	pi-	mea	sa,

Se póte deslegá după săritura calului.
Terminul de deslegare e 18 julie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Călindarul săptămânei.

Đia sept. || st. v. || sl. n. || Numele sântilor și sərbătorile. || Sórele resare || Sórele apune

Duminea 4-a după Rusale. Evang. dela Mateiu c. 8, v. 3, a inv. 4.

Duminea	24	6	(†) Nasc. Ioan. Bot.	4	9	7	59
Luni	25	7	Mart. Fevronia	4	10	7	58
Marti	26	8	Cuv. David d. Tes.	4	11	7	57
Mercuri	27	9	Civ. Samson	4	12	7	57
Joi	28	10	Sf. Cir și Ioan	4	13	7	56
Vineri	29	11	(†) Petru și Pavel	4	14	7	56
Sâmbetă	30	12	† Sinodul Sf. Apost.	4	15	7	55

La incheierea semestrului prim

ianuarie—junie, cu nr. 26, recomandăm spriginirii onorab. public cetitor fóia noastră și în semestrul al doile.

Redacțiunea, cu ajutorul grupului de scriitori vechi și noi intruniți sub flamura noastră, își va da totă silința să ofere familiilor române culte o fóie, care să fie la înălțimea literaturii noastre și să mulțămescă toate justele cereri ale cetitorilor.

Ne rugăm ca abonamentele să ni se răspundă de timpuriu. *Cei ce nu vor să mai fia abonați, binevoiescă a ne innapoiá nr. viitor, ca să-i ștergem din registrul abonațiilor noștri.*

Prețul abonamentului este însemnat în fruntea foii.

Colectanții vor primi după 5 esemplare unul gratuit.

Redacțiunea „Familiei“.

Proprietar, redactor respunđător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală.